

КОСИЧЕНКО Вікторія Анатоліївна – старший викладач кафедри хореографії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Наукові інтереси: балетний танець у системі професійної хореографічної освіти.

ПОДКОПАЙ Євгенія Юріївна – провідний викладач кафедри хореографії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Наукові інтереси: хореографічна освіта, практика роботи концертмейстера при викладанні дисципліни «Теорія та методика викладання класичного танцю».

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

YEFIMOVA Olena Volodymyrivna – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the department of Choreography H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Scientific interests: specifics of teaching choreographic disciplines in the professional education system.

KOSYCHENKO Viktoriia Anatolyivna – Senior Lecturer at the department of choreography H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Scientific interests: ballroom dance in the system of professional choreographic education.

PODKOPAI Yevhenyia Yuryivna – a leading accompanist at the Department of Choreography H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Scientific interests: choreographic education, accompanist's practice in teaching the discipline «Theory and methods of teaching classical dance».

Стаття надійшла до редакції 12.08.2024 р.

УДК: 370.56.28.

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-215-158-163

ЗІНЧЕНКО Андрій Леонідович –

аспірант Криворізького державного педагогічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5369-7329>

e-mail: svzi@ukr.net

ФАНДРАЙЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСВІТНЬОГО ПАРТНЕРСТВА У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТІ

У статті проаналізовано фандрайзинг як інструмент освітнього партнерства у фаховій передвищій освіті. Зазначається, що проблема професійної підготовки фахових молодших бакалаврів до організації освітнього партнерства актуалізується у зв'язку з новими вимогами до якості передвищої фахової освіти і сучасних освітніх програм, використання інноваційних методів та прийомів у роботі, спрямованих на врахування інтересів фахового коледжу та роботодавців.

Розкрито механізми використання вітчизняного та закордонного досвіду фандрайзингу у розвитку фахової передвищої освіти, а саме: використання підходів щодо категорії «фандрайзинг», як професійної діяльності щодо мобілізації фінансових та інших ресурсів; встановлення партнерських відносин із роботодавцями; шляхи здійснення фандрайзингу через розробку і впровадження навчально-освітньої програми, програмно-методичних та технічних засобів навчання за фахом, орієнтованих на формування професійних компетентностей та конкурентоспроможності в умовах дуальної форми здобуття передвищої освіти.

Сформульовано особливості створення ендаумент-фондів закладів фахової передвищої освіти і застосування технологій фандрайзингу.

Проаналізовано роботи наукових дослідників щодо визначення ефективності фандрайзингової діяльності, інтегрального показника результативності фандрайзингової діяльності коледжів фахової передвищої освіти.

Розглянуто функції фандрайзингу фахової передвищої освіти (залучення зовнішнього фінансування, розвиток освітнього партнерства, новий напрям діяльності навчального закладу).

Ключові слова: професійна підготовка, фаховий коледж, фахова передвища освіта, освітнє партнерство, фандрайзинг, роботодавці, фахові молодші бакалаври, благодійні організації.

ZINCHENKO Andriy Leonidovych –

graduate student of the Kryvyi Rih State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5369-7329>

e-mail: svzi@ukr.net

FUNDRAISING AS AN INSTRUMENT OF EDUCATIONAL PARTNERSHIP IN PROFESSIONAL PRE-HIGHER EDUCATION

The article analyzes fundraising as an instrument of educational partnership in professional pre-higher education. It is noted that the problem of professional training of professional junior bachelors for the organization of educational partnerships is actualized in connection with the new requirements for the quality of professional pre-higher education and modern educational programs, which led to the use of innovative methods and techniques in the work aimed at taking into account the interests of the professional college and employers.

The article reveals the mechanisms of using domestic and foreign experience of fundraising in the development of professional pre-higher education, such as: use of approaches to the category of "fundraising" as a professional activity to mobilize financial and other resources; establishing partnerships with employers; ways to implement fundraising through the development and implementation of curriculum, software, methodological and technical means of training in the specialty, focused on the formation of professional competencies and competitiveness in the context of the dual form of pre-higher education.

The peculiarities of creating endowment funds are formulated of professional higher education institutions and the use of fundraising technologies.

The works of scientific researchers on determining the effectiveness of fundraising activities, an integral indicator of the effectiveness of fundraising activities of colleges of professional pre-higher education are analyzed.

The functions of fundraising in professional pre-higher education (attracting external funding, developing educational partnerships, a new direction of the educational institution) are considered.

Key words: professional training, professional college, vocational pre-higher education, educational partnership, fundraising, employers, professional junior bachelors, charitable organizations.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Забезпечення якості передвищої фахової освіти в сучасних умовах воєнного стану є одним з головних завдань для держави, так як від якості професійної підготовки фахових молодших бакалаврів залежить стан української економіки та можливості її відновлення і розвитку після Перемоги. У цьому контексті особливої актуальності набуває організація освітнього партнерства між закладом фахової передвищої освіти та роботодавцями, створення умов для розроблення і впровадження освітніх інновацій, націлених на якісну професійну підготовку випускників. Суттєве практичне значення досліджуваної нами проблеми професійної підготовки фахових молодших бакалаврів до організації освітнього партнерства спонукало проаналізувати впровадження фандрайзингу як інструменту освітнього партнерства у фаховій передвищій освіті.

Актуальність порушеної проблеми зумовлена нагальною потребою в якісній професійній підготовці конкурентоспроможних фахових молодших бакалаврів відповідно до сучасних вимог роботодавців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз наукових закордонних джерел щодо фінансування освітніх та наукових установ існував завжди (К. Камерон, Р. Кларк, М. Коган, К. Ерроу М. Хаммер, Р. Хизрич.). Наукові дослідження щодо призначення сутності фандрайзингу, його форм та особливості впровадження в умовах сучасних закладів освіти внесли такі вчені, як: Гнатюк О. [1], Соколовська В. [2], Літкевич А. [3], Грабчак О. [4], Чернявська О. [5], Соколова А. [6], Крупський Т. [7], Шнирков О. [8].

Мета статті полягає у обґрунтуванні поняття «фандрайзинг» як інструменту освітнього партнерства у фаховій передвищій освіті, одного із основних джерел фінансування фахових коледжів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Однією із педагогічних умов покращення професійної підготовки фахових молодших бакалаврів до освітнього партнерства є проблема виникнення і розвитку благодійних організацій, яка надає у сфері фахової передвищої освіти фінансову допомогу у формі грантів, благодійних пожертв; визначення форм благодійницької діяльності як форми залучення зовнішнього фінансування закладу фахової передвищої освіти.

Науковий інтерес до закордонного досвіду закладів освіти щодо багатоканальності їх фінансування існував завжди. В умовах сьогодення фандрайзинг являється новим явищем в Україні. Його виникнення і розвиток пов'язанні з появою на українському ринку праці благодійних організацій, які надають фінансову допомогу у формі грантів. Фандрайзинг являється особливим видом менеджменту, в якому важливу роль відіграють відносини між студентами та роботодавцями. В Україні слово «фандрайзинг» асоціюється переважно з отриманням грантів іноземних фондів і благодійних організацій.

В Україні благодійність регулюється Законом України про благодійну діяльність та благодійні організації (від 05.07.2012 р.; № 5073-VI редакція від 23.01.2024 р.).

Поняття «фандрайзинг» з англійської мови означає – «знаходження засобів» (fund – кошти, засоби, фінансування; raise – збір).

Фандрайзинг може бути внутрішнім і зовнішнім:

- внутрішній фандрайзинг здійснюють самі члени організації (закладу фахової передвищої освіти);
- зовнішній фандрайзинг здійснює спеціаліст-консультант чи експерт.

Проаналізуємо сучасні методологічні підходи до трактування поняття «фандрайзинг» в сучасній науковій літературі (табл. 1).

Таблиця 1

Сучасні методологічні підходи до трактування поняття «фандрайзинг» в сучасній науковій літературі

Автор	Трактування
Чернявська О., Соколова А. [4].	Професійна діяльність щодо мобілізації фінансових та інших ресурсів для реалізації соціально значущих і науково-дослідних неприбуткових проектів, яка вимагає спеціальних знань та навичок фандрайзера, що можуть вплинути на прийняття позитивного рішення донора; суб'єктами фандрайзингової діяльності є неприбуткові організації, які займаються пошуком джерел фінансування та інших необхідних ресурсів для реалізації проектів. Об'єктами фандрайзингу виступають: благодійні фонди, приватні особи, корпорації та бізнес-структури.
Снігурська В. [9].	Добровільна мобілізація внутрішніх і залучення зовнішніх ресурсів для безкорисного здійснення суспільно важливої діяльності ;
Куч С. [10].	місцецтво залучення фінансових коштів однодумців установи суспільного сектору економіки; у результаті застосування технології фандрайзингу навчальний заклад здатний не тільки акумулювати додаткові фінансові ресурси для забезпечення своєї поточної діяльності й проведення заходів, але й продемонструвати свою цінність для суспільства, своїм потенційним спонсорам та партнерам; може створити стійку партнерську структуру, яка буде приносити додаткові фінансові кошти.
Бабій О. [11]	Широка сфера діяльності, що охоплює залучення різних джерел коштів: донорських, членських, благодійних. Такий вид діяльності ще називається грантрайтинг;
Бойчук Н., Солосіч О. [12]	Сучасний засіб формування фінансово-матеріальної бази розвитку соціальних програм, саме тому інструменти впровадження цього виду діяльності інтегрують у собі як традиційні форми й методи залучення коштів, так і більш сучасні напрацювання у цій галузі, а саме використання інформаційних технологій, мережі Інтернет, PR-технологій (public relations), прогресивних методів інтерактивного представлення інформації;

Гавадзин Н., Кріцак Ю. [13]	Комунікація, професіоналізм та вміння переконувати інших, що реалії сьогодення, діяльність підприємства чи бізнес ідея, вартує уваги і ресурсної підтримки;
Грабчак О. [14]	Система комплексних заходів з мобілізації та залучення матеріальних засобів (зокрема, фінансових) з метою впровадження соціально важливих проєктів, підтримки діяльності громадських або благодійних організацій, реалізації перспективних наукових розробок, яка може здійснюватися на всіх рівнях організації суспільства;
Шнірков О. [8]	Комплексна система заходів, що забезпечують пошук фінансових та матеріальних засобів, необхідних для реалізації проєктів;
Кобушко Я. [15]	Системний комплекс заходів із залучення додаткових ресурсів для бізнесу; збір коштів як підтримка громадських організацій та державних установ для вирішення соціальних проблем, також як діяльність щодо мобілізації як фінансових та інших ресурсів з різноманітних джерел для реалізації соціально значущих та неприбуткових науково-дослідних проєктів;
Халий І. [9].	Процес залучення засобів, які використовуються як для реалізації соціально значущих проєктів, так і для організації підтримки некомерційних організацій;
Літкевич А. [3]	Пошук ресурсів, якими є не тільки гроші, а й люди, обладнання інформація, час, потрібні для підтримки реалізації освітніх проєктів і власне існування організації. «Фандрайзинг освіти» - це наука про вміння успішно переконувати інших у тому, що діяльність закладу освіти потребує їхньої уваги (і підтримки)

Поділяємо думку науковця О. Комаровського, який виділяє для проведення фандрайзингу наступні етапи:

1. ідентифікація соціально значущих проблем та завдань;
2. постановка мети;
3. сегментація громадськості на групи за критерієм відношення до соціально значущої проблеми;
4. вибір цільових сегментів;
5. розробка фандрайзингово комплексу для кожного сегменту;
6. організація фандрайзингової групи;
7. реалізація фандрайзингово комплексу;
8. оцінка результатів; зворотній зв'язок [16].

Фандрайзинг може бути внутрішнім і зовнішнім:

- внутрішній фандрайзинг здійснюють самі члени організації (закладу фахової передвищої освіти);
- зовнішній фандрайзинг здійснює спеціаліст-консультант чи експерт.

Серед найбільш розповсюджених суб'єктів у площині реалізації фандрайзингу – міжнародні і вітчизняні добродійні фундації й донорські організації [17].

Цікавий досвід щодо залучення благодійних коштів для освіти та науки є у американських навчальних закладах (гранти, пожертви). Діяльність коледжів у цій сфері багатогранна – вони проводять спеціальні компанії із залучень приватних пожертв (від випускників минулих років, фондів, компаній) встановлюють партнерські відносини із приватними фірмами для фінансування дослідницьких проєктів.

Впровадження фандрайзингу здійснюється через розробку і впровадження навчально-освітньої програми, програмно-методичних та технічних засобів навчання за фахом, орієнтованих на формування професійних компетентностей та конкурентоспроможності в умовах дуальної форми здобуття передвищої освіти.

Ця діяльність з розробки робочих навчальних програм за дуальною формою передвищої освіти виконується за такою схемою:

1. аналіз переліку вимог роботодавців;
2. співвідношення освітнього стандарту за фахом і звіту за результатами проведення

експертної оцінки кваліфікаційних вимог роботодавців, з метою визначення розділів, модулів у структурах робочої програми та навчального плану, включаючи додаткові навчально-виробничі результати;

3. формування додаткових навчально-виробничих результатів, засвоєння освітнього матеріалу на основі кваліфікаційних вимог роботодавців у форматі дуального навчання.

Створення ендавмент-фондів закладів фахової передвищої освіти і застосування технологій фандрайзингу тісно пов'язані з сформованими партнерськими структурами навчальних закладів. Ендавмент фактично являє собою спеціальний фонд закладу фахової передвищої освіти, сформований за рахунок засобів його партнерських організацій. Заклад не має права розпоряджатися засобами цього фонду на власний розсуд.

Сталий фонд (ендавмент) – сума коштів або вартість іншого майна, призначена для інвестування або капіталізації на строк не менше 36 місяців, пасивні доходи від якої використовуються закладом вищої освіти з метою здійснення його статутної діяльності у порядку, визначеному благодійником або уповноваженою ним особою [18].

Важливим є питання оцінки ефективності проведення фандрайзингу як ключового питання для інвестора. Разом з тим, на сьогодні, немає єдиної думки стосовно методології такої оцінки. Головним критерієм оцінки реалізації фандрайзингу є його фінансова ефективність.

Так, для визначення ефективності фандрайзингової діяльності існує формула розрахунку за О. Чернявською, А. Соколовою, що включає наступні фактори:

- рівень кваліфікації персоналу із фандрайзингу (частка наявності у штаті організації сертифікованих фандрайзерів);
- масштабність застосування фандрайзингу (частка фандрайзингових заходів проведених організацією за відповідний період);
- ефективність діяльності організації (частка реалізованих проєктів за відповідний період);
- співвідношення надходжень і видатків організації; рівень донорства самої організації (частка видатків організації на благодійну діяльність);

- наявність у організації фандрайзингового відділу:

$$I_{\text{РФД}} = \frac{O_{\phi}}{C_{\text{пр}}} + \frac{Z_{\phi}}{Z_{\phi}} + \frac{P_{\phi}}{P_{\phi}} + \frac{B}{H} + \frac{B_{\phi}}{B} + \Phi B,$$

де O_{ϕ} – освіта сертифікованого фандрайзера;

$C_{\text{пр}}$ – чисельність працівників організації всього;

$Z_{\phi/\phi}$ – кількість проведених організацією заходів відповідно з фандрайзингу/ всього;

$P_{\phi/\phi}$ – кількість проектів організації відповідно всього запропонованих/ реалізованих;

B, B_{ϕ} – відповідно витратки організації всього, витрати на благодійну діяльність;

H – надходження організації всього;

ΦB – наявність у організації фандрайзингового відділу (показник при наявності відділу становить – 1, при відсутності – 0).

Якщо інтегральний показник результативності фандрайзингової діяльності ($IP\Phi D$) входить у проміжок 0–2,5, то результат від розпочатої кампанії становитиме до 50% успішного проходження проекту по етапам фандрайзингової діяльності та його реалізації, якщо $IP\Phi D$ входить у проміжок 2,5–5, тим вище позитивний результат кампанії – наближений до 100% [5].

Багатогранна співпраця фахового коледжу з роботодавцями сприяє модернізації та підвищенню конкурентоспроможності фахових молодших бакалаврів за рахунок забезпечення раціонального використання виробничого, ресурсного та науково-освітнього потенціалу.

Згодні з думкою вченого Боголіба Т. М., що в сфері фахової передвищої освіти фандрайзинг виконує функції:

1. залучення зовнішнього фінансування – фінансова стабільність навчального закладу, яка залежить від кількості способів заробляння грошей, а багатоканальність фінансування залежать від диверсифікації послуг.

2. Розвиток освітнього партнерства дає можливість відкривати новий простір, отримувати новий досвід і налагоджувати нові зв'язки, за рахунок чого розширювати сфері діяльності.

3. Новий напрям діяльності навчального закладу дозволяє залучити гранти. Велика кількість грантів і коштів, яка може бути отримана навчальним закладом пов'язана із науковою роботою. Робота з грантами або залучення зовнішнього фінансування являється свідченням певного рівня компетенцій і довіри.

В Україні функціонують міжнародні та вітчизняні програми для проведення фандрайзингу, зборів коштів для: проектів – Na-Starte; освітніх проектів – GoFundEd; інноваційних технологій – Indiegogo; навчальних закладів – FirstGiving; вирішення соціальних, політичних, культурних питань – Causes [19].

З 2005 р. – 2024 р. ВСП «Нікопольський фаховий коледж УДУНТ» здійснює освітнє партнерство з 14 базовими підприємствами Нікопольського району, відповідно до виконання довгострокових трохсторонніх договорів (навчальний заклад, базові підприємства, МОН України). Головною метою яких є реальне практичне навчання молодших фахових бакалаврів на

підприємствах для подальшого їх працевлаштування та соціального захисту.

Охарактеризуємо фандрайзингову діяльність одного з базових підприємств ВСП «Нікопольський фаховий коледж УДУНТ» – ПрАТ «СЕНТРАВІС ПРОДАКШН ЮКРЕЙН», як інструменту освітнього партнерства у якісній професійній підготовці фахових молодших бакалаврів.

Сентравіс входить до переліку найбільших роботодавців України.

Компанія Сентравіс фінансує соціальну програму за ключовим напрямком – сучасна освіта молоді. Плідна співпраця компанії з ВСП «Нікопольський фаховий коледж УДУНТ» стала ефективною платформою для підготовки фахових молодших бакалаврів у сфері трубної промисловості, знайшло реальний зв'язок з роботодавцями, використовуючи фандрайзинг як інструмент освітнього партнерства у фаховій передвищій освіті. В рамках проекту «Моя професія – моя гордість» у Нікопольському фаховому коледжі було створено три сучасні навчальні лабораторії, передано комплекти інструментів для проведення електромонтажної практики. Всі лабораторії обладнані сучасною комп'ютерною технікою та забезпечені програмами для навчання з металургійних професій. За цією програмою 8 найкращих студентів одержували іменні стипендії ПрАТ «СЕНТРАВІС ПРОДАКШН ЮКРЕЙН».

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Недостатній стан дослідження зазначеної проблеми в цілому, нагальна потреба розробки практичних рекомендацій щодо реалізації фандрайзингової діяльності роботодавців у фахову передвищу освіту обумовлюють необхідність пошуку та залучення додаткових інвестицій. Водночас існує необхідність вивчення світового досвіду проведення фандрайзингової діяльності роботодавців з метою реалізації вітчизняних освітніх проектів/програм.

Фандрайзинг як інструмент освітнього партнерства у фаховій передвищій освіті є суспільно значущим для проведення підтримки та розвитку якісної професійної підготовки фахових молодших бакалаврів до освітнього партнерства в Україні, потребує чіткої відповідної політики.

Подальшу роботу вбачаємо в розробці педагогічних умов та практичних рекомендацій щодо застосування фандрайзинга у ВСП «Нікопольський фаховий коледж УДУНТ».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- Гнатюк О. М., Краус К. М., Краус Н. М. Управління фандрайзингом закладу освіти: розширення можливостей чи вимога часу? *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2023. №1(11). С. 4–19. URL: <https://www.journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/177/144>.
- Соколовська В. В. Сутність та перспективи розвитку в Україні фандрайзингу. *Ефективна економіка*. 2015. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_9_68
- Літкевич А. М. Фандрайзинг як складова частина ресурсного забезпечення конкурентоспроможності закладу загальної середньої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 66. Т. 1. С. 108–112. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp/part_1PDF.

4. Грабчак О. В. Фандрайзингова діяльність як альтернативний засіб залучення коштів у соціальну сферу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2014. Вип. 31. С. 51–54. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/308>.

5. Чернявська О. В., Соколова А. М. Фандрайзинг: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2015. 272 с.

6. Соколова А. М. Фандрайзингова діяльність: сутність, особливості та перспективи розвитку. *Економіка та держава*. 2013. № 1. С. 13–16. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2013/5.pdf.

7. Крупський Т. Пошук ресурсів для діяльності організації (Fund Rasing). Київ: Коаліція «Свобода вибору», 2005. 10 с.

8. Шнирков О. І., Мінгазутдінов О. І. Фандрайзинг: основні особливості та форми метод. посіб. Київ: Ін-т міжнар. відн. КНУ ім. Т. Шевченка, 2000. 50 с.

9. Фандрайзинг: навчальний посібник. Центральнотериторіальний регіональний навчальний центр партнерство громад фундація «Україна – США» (USAID) 2003. 95 с.

10. Куц С. Фандрайзинг ABC: Посібник для початківців. Київ: Центр філантропії, 2008. 92 с.

11. Бабій О. Посібник з фандрайзингу для бізнес-об'єднань: посіб. Київ, 2017. 168 с.

12. Бойчук Н. Я., Солосіч О. С. Фандрайзинг як сучасний метод реалізації соціально важливих ініціатив. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2017. Випуск 27. Частина 3. С. 7–10.

13. Гавадзин Н. О., Крицак Ю. О. Фандрайзинг в умовах воєнного часу. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 74. С. 182–186.

14. Грабчак О. В. Фандрайзингова діяльність як альтернативний засіб залучення коштів у соціальну сферу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2014. Вип. 31. С. 51–54.

15. Кобушко Я. В., Майборода О. В. Фандрайзинг як інструмент фінансування закладів вищої освіти. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2020. № 1. С. 132–140.

16. Комаровський О. В. Фандрайзинг у питаннях, відповідях та цитатах: навч. посіб. Луганськ: 2007. 54 с.

17. Сейко Н. А. Формування практико-орієнтованих умінь майбутніх соціальних педагогів у процесі вивчення курсу «Соціальний фандрайзинг». *Педагогічні науки*. Вип. 4 (86). 2016. С. 149–154.

18. Грищенко І. М. Інноваційні підходи до забезпечення взаємодії науки з наукоємним бізнесом і вищою освітою як чинник підвищення якості освіти. *Науковий пошук* №2, 2017. С. 24 – 27.

19. Патерук Н. Фандрайзинг: як і де залучити ресурси громадським організаціям. 2018. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=fandrajzinh-yak-i-de-zaluchaty-resursy-hromadskym-orhanizatsiyam>.

REFERENCES

1. Hnatiuk, O. M., Kraus, K. M., Kraus, N. M. (2023). Upravlinnia fandraizynhom zakladu osvity: rozshyrennia mozhlyvostei chy vumoha chasu? [Educational Fundraising Management: Expanding Opportunities or Demanding Time?] *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 1(11). S. 4–19. URL: <https://www.journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/177/144>. [in Ukrainian]

2. Sokolovska, V. V. (2015). Sutnist ta perspektyvy rozvytku v Ukraini fandraizynhu [The essence and perspectives of fundraising in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*. 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_9_68. [in Ukrainian]

3. Litkevych, A. M. (2019). Fandraizynh yak skladova chastyna resursnoho zabezpechennia konkurentospromozhnosti zakladu zahalnoi serednoi osvity [Fundraising as an integral part of resource support for the competitiveness of a general secondary education institution]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnosvitinii shkolakh*. 66. S. 108–112. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp/part_1PDF [in Ukrainian]

4. Hrabchak, O. V. (2014). Fandraizynhova diialnist yak alternatyvnyi zasib zaluchennia koshtiv u sotsialnu sferu [Fundraising activities as an alternative means of raising funds in

the social sphere.]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota*. 31. S. 51–54. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/308> [in Ukrainian]

5. Cherniavska, O. V., Sokolova, A. M. (2015). Fandraizynh: navchalnyi posibnyk [Fundraising: study guide]. Kyiv : Alerta, 272 s. [in Ukrainian]

6. Sokolova, A. M. (2013) Fandraizynhova diialnist: sutnist, osoblyvosti ta perspektyvy rozvytku [Fundraising activity: essence, features and perspectives of development]. *Ekonomika ta derzhava*. 1. S. 13–16. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2013/5.pdf. [in Ukrainian]

7. Krupskiy, T. (2005) Posuk resursiv dlia diialnosti orhanizatsii (Fund Rasing) [Search for resources for the organization's activities (Fund Rasing)]. Kyiv : Koalitsiia «Svoboda vyboru». 10 s. [in Ukrainian]

8. Shnyrkov, O. I., Minhatutdinov, O. I. (2000). Fandraizynh : osnovni osoblyvosti ta formy : metodychnyi posibnyk [Fundraising: main features and forms: a methodological guide]. Kyiv : In-t mizhnar. vidn. KNU im. T. Shevchenka,. 50 s. [in Ukrainian]

9. Fandraizynh: navchalnyi posibnyk (2003). [Fundraising: a study guide] *Tsentrlnoukrajnskyi rehionalnyi navchalnyi tsentr. partnerstvo hromad fundatsiia «Ukraina – SShA» (USAID) 95 s.* [in Ukrainian]

10. Kuts, S. (2008). Fandraizynh ABC: Posibnyk dlia pochatkivtsiv [ABC Fundraising: A beginner's guide]. Kyiv: Tsentr filantropii. 92 s. [in Ukrainian]

11. Babii, O. (2017) Posibnyk z fandraizynhu dlia biznes-obiednan [A guide to fundraising for business associations]. Kyiv. 168 s. [in Ukrainian]

12. Boichuk, N. Ya., Solosich, O. S. (2017). Fandraizynh yak suchasnyi metod realizatsii sotsialno vazhlyvykh initsiatyv [Fundraising as a modern method of implementing socially important initiatives.]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomichni nauky*. 27. Part 3. S. 7–10. [in Ukrainian]

13. Havadzyn, N. O., Kritsak, Yu. O. (2022). Fandraizynh v umovakh voiennoho chasu [Fundraising in wartime.]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 74. S. 182–186. [in Ukrainian]

14. Hrabchak, O. V. (2014). Fandraizynhova diialnist yak alternatyvnyi zasib zaluchennia koshtiv u sotsialnu sferu [Fundraising activities as an alternative means of raising funds in the social sphere.]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii : Pedahohika. Sotsialna robota*. 31. S. 51–54. [in Ukrainian]

15. Kobushko, Ya. V., Maiboroda, O. V. (2020). Fandraizynh yak instrument finansuvannia zakladiv vyshchoi osvity [Fundraising as a tool for financing higher education institutions]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomika*. 1. S. 132–140. [in Ukrainian]

16. Komarovskiy, O. V. (2007). Fandraizynh u pytanniakh, vidpovidakh ta tsytatakh: navch. posib [Fundraising in Questions, Answers and Quotations: a study guide]. Luhansk. 54 s. [in Ukrainian]

17. Seiko, N. A. (2016). Formuvannia praktyko-oriantovanykh umin maibutnikh sotsialnykh pedahohiv u protsesi vyvchennia kursu «Sotsialnyi fandraizynh» [Formation of practice-oriented skills of future social workers in the process of studying the course “Social Fundraising”]. *Pedahohichni nauky*. 4 (86). S. 149–154. [in Ukrainian]

18. Hryshchenko, I. M. (2017). Innovatsiini pidkhody do zabezpechennia vzaiemodii nauky z naukoiemnym biznesom i vyshchoiu osvitoiu yak chynnyk pidvyshchennia yakosti osvity [Innovative approaches to ensuring the interaction of science with knowledge-intensive business and higher education as a factor in improving the quality of education.]. *Naukovyi poshuk. Naukovyi poshuk*. 2. S. 24 – 27 [in Ukrainian]

19. Pateruk, N. (2018). Fandraizynh: yak i de zaluchaty resursy hromadskym orhanizatsiyam [Fundraising: how and where to attract resources for civil society organizations]. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=fandrajzinh-yak-i-de-zaluchaty-resursy-hromadskym-orhanizatsiyam>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЗІНЧЕНКО Андрій Леонідович – аспірант
Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: освітнє партнерство, професійна
підготовка

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ZINCHENKO Andriy Leonidovich – graduate student of
the Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Scientific interests: educational partnership, professional
training.

Стаття надійшла до редакції 01.08.2024 р.

УДК 373.01: 001.89

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-215-163-166

ІВАНИЦЬКА Наталія Анатоліївна –

кандидат педагогічних наук, директор
Чернігівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №35
Чернігівської міської ради Чернігівської області,
докторант Інституту педагогічної освіти та освіти
дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1422-1176>
e-mail: nataliaivanucka.01@gmail.com

РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОФЕСІЙНІЙ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ТА БАЗОВОЇ ШКОЛИ

У статті обґрунтовано актуальність професійної взаємодії вчителів початкової та базової школи, що обумовлено сучасними вимогами до вдосконалення фахової майстерності, зазначеними у Положенні про педагогічну інтернатуру, Положенні про сертифікацію педагогічних працівників. Доведено доцільність використання онлайн-взаємодії між учасниками освітнього процесу. Розкрито можливості сучасних онлайн-платформ, які створюють нові технологічні умови для спілкування та інформальної освіти педагогічних працівників, вивчення та їх ознайомлення із цифровими освітніми ресурсами. Визначено напрямки використання штучного інтелекту педагогічними працівниками загальноосвітніх шкіл: організації їх партнерської взаємодії, забезпечення їх безперервного професійного розвитку, обміну педагогічним досвідом та взаємонавчання. Продемонстровано доцільність створення та функціонування електронного освітнього середовища на базі сайту закладу освіти з метою забезпечення роботи «Педагогічної майстерні за Концепцією Нової української школи». Описано технічні та дидактичні можливості електронного освітнього середовища, його змістового наповнення з метою обміну вчителів початкової та базової школи педагогічним досвідом. Ознайомлено із особливостями використання дистанційних технологій в системі GSuite for Education, які створюють умови для співпраці вчителів у спеціально організованих для них Google Класах. Проінформовано про єдині вимоги щодо наповнення тематичних навчальних модулів, які входять до складу педагогічної майстерні онлайн. Вказано, які результати були одержані за підсумками взаємодії педагогічних працівників, яких було обрано до складу експериментальних та контрольних груп вчителів початкової та базової школи, які викладають природничо-математичні дисципліни. Представлено порівняльну характеристику рівнів сформованості комунікаційно-цифрового, когнітивного, методологічного, креативного компонентів комунікативного фактору науково-дослідницьких компетентностей членів сформованих експериментальних та контрольних груп.

Ключові слова: професійна взаємодія, початкова школа, базова школа, природничо-математичні дисципліни.

IVANYTSKA Nataliia Anatoliivna –

PhD (pedagogical sciences), Chernihiv general
head master I-III degrees №35, doctoral student of the
Institute of Pedagogical Education and Adult Education
named after Ivan Zyazyun of the National Academy of
Sciences of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1422-1176>
e-mail: nataliaivanucka.01@gmail.com

THE ROLE OF THE ELECTRONIC EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE PROFESSIONAL INTERACTION OF PRIMARY TEACHERS AND BASIC SCHOOL

The article substantiates the relevance of the professional interaction of primary and basic school teachers, which is due to the modern requirements for improving professional skills specified in the Regulations on pedagogical internships, Regulations on the certification of pedagogical workers. The expediency of using online interaction between the participants of the educational process has been proven. The possibilities of modern online platforms, which create new technological conditions for communication and informal education of pedagogical workers, study and familiarization with digital educational resources, are revealed. The directions for the use of artificial intelligence by teachers of secondary schools are determined: the organization of their partnership interaction, ensuring their continuous professional development, exchange of pedagogical experience and mutual learning. The expediency of creating and functioning of an electronic educational environment on the basis of the website of the educational institution in order to ensure the work of the "Pedagogical Workshop according to the Concept of the New Ukrainian School" has been demonstrated. The technical and didactic capabilities of the electronic educational environment and its content are described for the purpose of sharing pedagogical experience between primary and basic school teachers. The features of the use of remote technologies in the GSuite for Education system, which create conditions for the cooperation of teachers in specially organized Google Classes for them, are introduced. Informed about the uniform requirements for filling the thematic educational modules that are part of the online pedagogical workshop. It is indicated what results were obtained as a result of the interaction of pedagogical workers who were selected as part of the experimental and control groups of primary and basic school teachers who teach science and mathematics disciplines. A comparative description of the levels of formation of the communication-digital, cognitive,